

Αθήνα, 1^η Νοεμβρίου 2016

Το σύνδρομο του "είς αεί ἄρχειν"

Μπορείς να τους ξεγελάς όλους για λίγο καιρό,
λίγους όλον τον καιρό,
αλλά όχι όλους όλον τον καιρό

(Αβραάμ Λίνκολ)

Είναι κοινή αντίληψη ότι ο άνθρωπος οφείλει, διάγοντας σε ευνομούμενη πολιτεία, σε καλώς οργανωμένη κοινωνία αλλά και σε ορθά εξελισσόμενη οικογένεια, να έχει ως γνώμονα ορισμένες υψηλές ιδέες, με διαχρονική και ακατάλυτη αξία, που να διέπονται και να εκφράζουν τις αρχές της Ελευθερίας, της Ισότητας και της Αδελφοσύνης.

Έχει όμως αποδειχθεί, ότι όχι σπάνια, άνθρωποι σε διάφορες εποχές ανά τους αιώνες, προσβάλλονται, για διάφορους λόγους, από μανιακές διαταραχές, οι οποίες τους εμποδίζουν να έχουν ορθή αντίληψη των καταστάσεων και να βιώνουν υποκειμενικές αντιλήψεις για τους ίδιους και το περιβάλλον στο οποίο ζουν, κινούνται, εργάζονται ή δραστηριοποιούνται, έχοντας καταληφθεί από την μανία να διοικούν ακατάπαυστα. Θεωρούν με ναρκισσισμό εαυτούς ως μοναδικούς και αναντικατάστατους, παντογνώστες, κατέχονται από επιδειξιμανία, αλαζονεία, υπέρμετρη τάση στην εκμετάλλευση διαπροσωπικών σχέσεων.

Μανία του συνεχώς ἄρχειν είναι η κατάσταση στην οποία, ο άνθρωπος που την βιώνει, έχει υποκειμενική αντίληψη του εαυτού του. Δηλαδή έχει εικόνα ψευδή για τον εαυτό του με ροπή προς την παντοδυναμία, με αποτέλεσμα να είναι επιρρεπής προς επικίνδυνες δραστηριότητες. Παρουσιάζει έξαρση της φαντασίας και υπερβολική εμπλοκή σε δραστηριότητες, που λόγω έλλειψης κριτικής ικανότητας, μαζί με υπερβολικό αίσθημα μεγαλείου και εξωπραγματική αισιοδοξία, συνήθως έχουν οδυνηρές συνέπειες για τον ίδιο και το οποιοδήποτε περιβάλλον του.

Τα συμπτώματα τα οποία μαρτυρούν ή υποδηλώνουν αυτή την μανία είναι η ανάγκη να ομιλεί συνεχώς προβάλλοντας τον εαυτό του, η ανασφάλεια την οποία αισθάνεται και η οποία του προξενεί, χωρίς κανένα πραγματικό λόγο, τάση να υποβλέπει ορισμένους συνανθρώπους, που θεωρεί ότι οι περισσότεροι τον φθονούν. Επιδιώκει τότε και απεργάζεται, με τρόπο ύπουλο, τον παραμερισμό και αυτή την εξόντωσή τους, Οδηγείται με άλλα λόγια σε ψυχωτική και ιδεοψυχαναγκαστική συμπεριφορά.

Με δεδομένα όλα αυτά γίνεται αντιληπτή η βιαία, η αλαζονική συμπεριφορά, που εκφράζεται με αυθάδεια, παραβίαση του

αισθήματος του χρέους, του εσωτερικού νόμου, της ηθικής. Συμπεριφορά που τείνει να ανατρέψει την κοινωνική ισορροπία ή την συστηματική λειτουργία ενός θεσμού, γενικότερα την τάξη και την ισορροπία μεταξύ των ανθρώπων, συμπεριφορά που είναι απότοκος του πάθους που αντιτίθεται στο χρέος, εξ αιτίας μανιοκαταθλιπτικών αιτιών, τη μανιακή διαταραχή του συνεχώς άρχειν από την οποία πάσχει. Συμπεριφορά που είναι παραλογισμός και ωθεί τον άνθρωπο στην υπέρβαση των ορίων, δηλαδή του πλαισίου μέσα στο οποίο του έχει ορισθεί να κινείται κοινωνικά.

Όπως έχει παρατηρηθεί από ειδικούς επιστήμονες, η ιδεοψυχαναγκαστική αυτή συμπεριφορά έχει ως απότοκο την διανοητική ανικανότητα που παρουσιάζουν ορισμένοι από αυτούς που πάσχουν από την μανιακή διαταραχή του συνεχώς άρχειν στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων, με αποτέλεσμα όχι απλώς να αποδοκμάζονται αλλά και να δίνουν την εντύπωση, ότι είναι «ανισόρροποι» ή «εκτός ελέγχου», γεγονός που έχει το αποτέλεσμα η εν γένει στάση του να προξενεί άπειρα σχόλια και γέλωτα και προ πάντων ιλαρότητα αντί φυσικά του φθόνου.

Σύμφωνα με τον Φρόντ, ο άνθρωπος εξελίσσεται στο ανώτατο όριο της ζωικής κυριαρχίας, χρησιμοποιεί όμως τις ίδιες μορφές προσαρμογής στις απαιτήσεις του περιβάλλοντος, όπως και τα ζώα, στη ζωή του.

Όταν ο εγωισμός παύσει να υπάρχει ως μια φυσική ασύνειδη κατάσταση και εξελιχθεί σε ενόρμημα, δηλαδή σε παθολογική τάση για διάπραξη διαφόρων ενεργειών, γίνεται αντικείμενο ηθικού ελέγχου, αφού διχάζει τη ζωή του ανθρώπου, γίνεται σκοπός, επομένως με αρνητική ηθική σημασία, διότι ωθεί τον άνθρωπο να καταπατά την αξιοπρέπεια του άλλου ανθρώπου, προκειμένου να επιτύχει ό,τι έθεσε ως στόχο. Κατ' αρχάς το πρόσωπο που παρουσιάζει τη διαταραχή αυτή θεωρεί τους άλλους απλώς ως πεδίο όπου ασκεί την εξουσία του. Φροντίζει υπερβολικά τη δημόσια εικόνα του και επιλέγει ενέργειες και δράσεις που ευνοούν αυτή την εικόνα. Θεωρεί εαυτόν αλάθητο και δεν δέχεται υποδείξεις των ανθρώπων του περιβάλλοντός του. Αυτά όμως όλα έχουν ως συνακόλουθο την απώλεια της επαφής με την πραγματικότητα, τον αποκλεισμό αποδοχής κάθε συμβουλής και τον περιορισμό του στην απόλαυση των κολακειών. Το επικίνδυνο, και κάποτε και τραγικό, είναι ότι αυτοί επηρεάζουν όχι σπάνια, κατά τρόπο καθοριστικό, τις τύχες της δικής του ομάδος αλλά και των άλλων. Συνειδητοποιούμε τελικά ότι η μανιακή αυτή κατάσταση του να επιδιώκει κάποιος συνεχώς να άρχει, έχει ως αποτέλεσμα να κατακυριεύει και όχι να υπηρετεί.

Σε εκείνους στους οποίους εμφανίζεται η μανία του συνεχώς άρχειν, λοιπόν, το μόνο που θα μπορούσαν να προκαλέσουν είναι τον οίκτο μας. Η θεραπεία της δύσκολη, απαιτεί θέληση και προσπάθεια. Αλλά για να συμβεί αυτό είναι απαραίτητη η αυτογνωσία και η προσωπική καλλιέργεια. Στην ενάντια περίπτωση οι άνθρωποι αυτοί είναι και επικίνδυνοι.

